

פרשת "ס' כיבוד דוד

ע"ש דוד שלמה בן ריבה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

נס"ד

פרשת אמור- פשט מפי הרב

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש אלה הם מועדי"

בפרשה שלנו מובאים כל המועדים שאנו חוגגים בימות השנה, ולכן רציתי כאן לבאר סדרם. יש לנו בימות השנה 12 חודשים, ששה חודשי החורף וששה חודשי הקיץ, ובכל אחד מהם יש חגים, וכאן רציתי לקשרם זה בזה:

בימות החורף: כל החגים הם: תיקון אחד שמתחיל בראש-השנה, כיפור, סוכות, שמחת תורה, שמיני עצרת והם מקבלים לתיבות התפילה:

מלך - כנגד ראש-השנה, שבו אנו ממליכים את הקב"ה "אמרו לפני מלכויות",
עוזר - עשרת ימי תשובה שהקב"ה עוזר לאדם לתקן מעשיו.
ומושיע - יום הכיפורים שבו הקב"ה מכפר לנו עוונותינו ומושיע כל אדם,
ומגן - חג הסוכות שהיות וכל תקופה זו התקדשנו רוצים כוחות הטומאה לבוא ולהזיק לנו, לכן אנו צריכים שמירה והגנה וזה קורה ע"י מצוות סוכה שנכנסים בתוכה כדי להישמר מהחיצונים, וכן מצוות לולב שהוא כמו חרב כדי להרחיק החיצונים שלא יבואו להזיק.

ואחרי שעברנו תקופה זו זוכים לשבת כל הלילה ולעסוק בתורה. ליל הושענא רבה כדי שנוכל למחרת בשמחת תורה לקבל התורה ולשמוח עימה וזה החתונה של הקב"ה החתן עם - עם ישראל הכלה.

וכן בימות הקיץ: המועדים הם: פסח, עומר ושבועות דהיינו פסח גאולת מצרים יצאנו ממ"ט שערי טומאה וע"י ספירת העומר יש מ"ט שערי קדושה וחג השבועות ש' הנ' שזכה משה ל- 50 שערי בינה ועלה להביא התורה ובשבעת השבועות של העומר צריך האדם לתקן המידות כל שבוע מידה אחת כיון שדרך ארץ קדמה לתורה, כדי להיות ראוי לקבלת התורה ואלו שבעת השבועות מקביל לחול המועד שאם לא היה אבלות על תלמידי ר"ע היו אלו ימי חול המועד כמו בן סוכות לשמני עצרת 7 ימי חול המועד.

כאן בן פסח לשבועות ישנם שבעה שבועות ויום חג השבועות מקביל לשמני עצרת שמחת תורה לכן בלילה לומדים תורה כמו בליל הושענא רבה ולמחרת מקבלים התורה כמו בשמחת תורה ולכן חגי החורף מקבילים לחגי הקיץ.

למני השבת:

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

רמז - בעל הטורים

- א. אמור אל הכהנים - סמך אזהרת הכהנים ללא יטמא באוב שגם בו נאמר אזהרה שלא לטמא בו, אי נמי שלא יטמא הכהן למת כשירצה לשאול באוב שצריך לטמא כששואלים בו. אי נמי להכי סמך אמור אל הכהנים לאוב וידעוני, שאם תאמרו ממי נדע העתידות, הרי לא נדרוש באוב וידעוני, לכך סמך לון אמור אל הכהנים - הרי לך כהן שישאל לך באורים ותומים.
- והכי איתא בתנחומא ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני זה שאול ואשה בעלת אוב וסמך לו אמור אל הכהנים. אמר ר' לוי יפה: היה לו לשאול באורים ותומים האמור למטה ולא באוב האמור למעלה.
- ב. אמור ואמרת - אמירה ראשונה כדי שלא יטמא במת, ואמירה שניה לטמא למת מצווה.
- ג. לנפש לא (491) - בגמ' בדם המת (491).
- ד. ופאת זקנם (684) - בגמ' זה בתער (684).
- ה. באש תשרף - לפי שכל מעשה הכהנים באש לפיכך מיתתה באש.
- ו. והוא אשה בבתוליה - והוא עולה י"ח (18) - רמז בן י"ח שנה לחופה, וכן והוא כחתן יוצא מחופתו.
- ז. לחם אלוקיו - הפסוק מתחיל באות למד ומסיים באות למד - רמז לס' מומין באדם.
- ח. תושב כהן ושכיר (עם המלים והכולל 1323) - בגמ' זה קנוי קנין עולם וקנוי קנין שנים (1323 עם המילים).

רמז - ספירת העומר

מידת השבוע: נצח (שבוע רביעי)

צדיק המרכבה למידה: משה רבינו **איבר המרכבה למידה:** שוק ימין
הגדרת המידה: ניצחון ונצחיות - לנצח היצר הרע וגם התמדת מעשי הטובים וקיומם
 כולל סיוע ללומדי תורה והתחזקות בתורה שבכתב. **עבודה עיקרית:** מידת הקמצנות

יום לעומר	מידה פרטית	מידה ממ"ח קנייני התורה	הנהגה הפרטית ליום
כ"ב	חסד	בלב טוב	יתמיד חסדיו ולא יחזור מהבטחת חסד לשום סיבה. ילמד זכות תמיד
כ"ג	גבורה	באמונת חכמים	יתגבר נגד עצלות ונגד המלמדים חובה. יעשה לשם שמים ויכבוש נגיעותיו
כ"ד	תפארת	בקבלת יסורים	יאמת מה שמבטיח, ולא יטה האמת בכדי לנצח, וישתדל לזכות את הרבים
כ"ה	נצח	המכיר את מקומו	ילך בזריזות, ילמד בהתמדה, וימשיך המסורת מדור דור הכל בקביעות
כ"ו	הוד	השמח בחלקו	יתמיד בפעולותיו להשקיט מחלוקת, יוותר למען השלום, יודה לה' תמיד
כ"ז	יסוד	עושה סייג לדבריו	ילך בארוכה כשצריך שלא לבוא לידי ניסיון בשמירת הברית, והכל בקדושה
כ"ח	מלכות	לא מחזיק טובה לעצמו	יתפלל שיזכה לקיים דבריו, וגם תפילה לירושלים בפרט והגאולה בכלל

הדגשות מיוחדות: ללמוד לשמה, לא להפסיק לימודו לדברים בטלים. לגמול חסד עם עניים ותופסי התורה (וספרתם לכם)

א"ר אבון ור' נחמיה ור' יעקב בר אבא בשם ר' יהודה ברבי סימון ר' יוחנן ורשב"ל היא ר"א: לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שעי" מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען. הה"ד (בראשית יז) ונתתי לך ולזרעך אחריו ע"מ ואתה את בריתי תשמור ואיזה זה מצות העומר. ריש לקיש אמר לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שעל ידי מצות העומר עשה הקב"ה שלום בין איש לאשתו הוי אומר בזכות קמח שעורים. אמר רבי אבהו ורבי סימון ורבי יהושע בן לוי היא שעמדה להם בימי גדעון שנאמר (שופטים ז) ויבא גדעון והנה איש מספר לרעהו חלום ויאמר הנה חלום חלמתי והנה צליל לחם שעורים מהו צליל לחם שעורים. רבנן אמרי על שצלל עליהם אותו הדור מן הצדיקים ובזכות מה ניצולו בזכות לחם שעורים ואיזו זו מצות העומר ארשב"נ היא שעמדה להם בימי חזקיהו הה"ד (ישעיה ל) והיה כל מעבר מטה מוסדה אשר יניח ה' עליו בתופים ובכנורות ובמלחמות תנופה נלחם בה וכי יש מלחמת תנופה באותו הדור הוי אומר זו מצות העומר, ורבנן אמרו היא שעמדה להן בימי יחזקאל הה"ד (יחזקאל ד) ואתה קח לך חטים ושעורים. ר' חמא בר רבי חלפתא אמר ריבה בהן שעורין ר' שמואל בר נחמן אמר ריבה בהן דברים שהן מריצין לבני מעים ושמואל אמר תמן אמרין עבדין מיניה לכלבא ולא טעמא. שאלה מטרונא אחת את ר' יוסי אמרה לו כמה נצטער אותו צדיק כמה עבדים וכמה שפחות יש לו והן מפסלין באוכלין ומשקין שלו? אמר לה כל כך למה להודיעך שכל זמן שישראל בצער אף הצדיקים הוון עמהם בצער. ר' לוי אמר היא שעמדה להם בימי המן דאמר ר' לוי כיון שראה מרדכי את המן בא כנגדו והסוס בידו אמר דומה אני שאין רשע זה בא אלא להרגני, והוון תלמידיו יתבין תניין קמיו. אמר להם: עמדו וברחו שמא תכנו בגחלתי. אמרו ליה: בין לקטול בין לחיי אנן עמך ולא נשבקר. מה עשה? נתעטף בטליתו ועמד בתפלה לפני הקדוש ברוך הוא ותלמידיו יתבין תניין. אמר להם: במה אתם עוסקים? אמרו לו במצות העומר שהיו ישראל מקריבין במקדש ביום הזה. אמר להון הדין עומרא במאי הוה דדהב או דכסף? אמרו לו דשעורין. אמר להון וכמה הות טימי דידיה בעשרה קנטרין? אמרין ליה: סגין בי' מנין. אמר להון: קומו דנצחו עשרת מנכון לעשרת אלפים קנטריא דכספא. כיון דשמעת אסתר כן אפקת כרוז בכל מדינתא ואמרה לא יפתח בר נש חנות בגו שוקא כל עמא יפקון להון פרטי דיהודאי בעי למצטבלא כיון דחסל מן מצלי. אמר המן למרדכי: לבוש הדין פורפירא והב הדין כלילא על רישך וסק רכוב הדין סוסיא. אמר ליה: שוטה שבעולם לית את ידע דאנא מן שקא ומן קטמא אית בר נש לביש פורפירא דמלכא דלא סחי מה את בעי לבזויי למלכותא. אזל בדיל בלנאי ולא אשכחיה. מה עבד אסר מטי ווסתיה ועל מזניה וקנחיה ועל אסחיה כיון דחסל לבש פורפירא אמר לו הב הדין כלילא דמלכא בראשך. א"ל אית בר נש יהיב כלילא דמלכא ברישיה ולא מספר מפני מה את בעי לבזויי למלכותא. אזל בגין ספרא ולא אשכחיה. מה עביד אפיק מאני ספוריה ויתיב ומספר ליה עד דהוי יתיב ומספר ליה שרי מתנח. א"ל מה לך א"ל ווי ליה לההוא גברא מה אתא עלוי מאן דעביד קומוס בגרון מאן דעביד קומוס קלטור מאן דעביד מנסטאר פלטיין אתעביד בלנאי וספר אמר ולינא חכים לאבוה דההוא גברא שחיק טמיא בכפר קרינוס בלנאי וספר ואלין אינון מאניא ספוריה כיון דחסל מן מספרא ליה. א"ל: קום רכוב על הדין סוסיא. א"ל: לית בי כח דאנא גבר סב אמר ולית אנא גבר סב א"ל: ולא את גרמת לנפשך. אמר ליה: קום דאנא מימירך לך קדל ודרוס עלי וסוק ורכוב הדין סוסיא למקימא עליכון מה דאמר כתבכוון (דברים לג) ויכחשו אויביך לך ואתה על במותימו תדרוך. כיון שרכב על הסוס התחיל מקלס להקב"ה ואמר (תהלים ל) ארוממך ה' כי דליתני ה' אלוקי שועתי אליך ותרפאני ה' העלית מן שאול נפשי. תלמידיו מה אמרו (שם) זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו כי רגע באפו וגו' אותו רשע מהו אומר (שם) ואני אמרתי בשלוי וגו' ה' ברצונך העמדתה להררי עוז. אסתר מה אמרה: אליך ה' אקרא מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היווך עפר היגיד אמתך. ישראל מה אמרו (שם) שמע ה' וחנוני הפכת מספדי למחול לי. א"ר פנחס ובק"ש היה עוסק ולא הפסיק שנאמר (תהלים ל) למען יזמרך כבוד. מדרש רבה ויקרא פרשה כט א בחדש השביעי באחד לחדש הה"ד (תהלים קיט) לעולם ה' דברך נצב בשמים. תני בשם ר"א: בכ"ה באלול נברא העולם ואתיא דרב כההיא דתני ר"א דתנינן בתקיעתא דרב זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חוק לישראל הוא וגו', ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום איזו לרעב ואיזו לשובע ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות נמצאת אתה אומר ביום ר"ה בשעה ראשונה עלה במחשבה בשניה נתייעץ עם מלאכי השרת בשלישי כנס עפרו ברביעי גבלו בחמישי רקמו בששי עשאו גולם בשביעי נפח בו נשמה בשמיני הכניסו לגן בתשיעי נצטוה בעשירי עבר באחד עשר נידון בשנים עשר יצא בדימוס. אמר הקדוש ברוך הוא לאדם: זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין היום הזה ויצאת בדימוס כך עתידין בניך לעמוד לפני בדין ביום זה ויוצאין לפני בדימוס. אימתי? בחדש השביעי באחד לחדש:

ולקחתם לכם הה"ד (תהלים טז) תודיעני אורח חיים שובע שמחות. אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא תודיעני באיזה פילון מפולש לחיי העולם הבא. ר' יודן אמר: אמר הקב"ה לדוד אם חיים אתה צריך יסורין אתה צריך כדכתיב (משלי ו) ודרך חיים תוכחת מוסר שובע שמחות שבענו בחמשה שמחות מקרא משנה תלמוד תוספתא ואגדות. ד"א שובע שמחות את פניך אלו שבע כתות של צדיקים שעתידין להקביל פני שכינה ופניהם דומות לחמה ולבנה לרקיע לכוכבים לברקים ולשושנים ולמנורה הטהורה שהיתה בבהמ"ק. לחמה מנין? שנאמר (שיר ו) ברה כחמה. ללבנה מנין? שנאמר יפה כלבנה. לרקיע מנין? שנאמר (דניאל יב) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע. לכוכבים מנין? שנאמר ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. לברקים מנין? שנאמר (נחום ב) מראהו כלפידים כברקים ירוצצו. לשושנה מנין? שנאמר (תהלים פ) למנצח על שושנים. למנורה הטהורה מנין? שנאמר (זכריה ד) ויאמר אלי מה אתה רואה ואומר ראיתי והנה מנורת זהב כולה (תהלים טז) נעימות בימינך נצח וכי מי מודיענו איזו כת החביבה והנעימה שבהן תרין אמורין, חד אמר זו שבאה מכחה של תורה ומכחן של מצות, ואחרנא אמר אלו סופרין ומשנין שמלמדין תינוקות באמתן שהן עתידין לעמוד בימינו של הקדוש ברוך הוא הה"ד נעימות בימינך נצח. ד"א שובע שמחות אל תהי קורא כן אלא שבע שמחות אלו שבע מצות שבחג ואלו הן ד' מינין שבלולב וסוכה חגיגה ושמחה. אם שמחה למה חגיגה ואם חגיגה למה שמחה? א"ר אבין משל לשנים שנכנסו אצל הדיין ולית אנן ידעין מאן נוצח אלא מאן דנסב באיין בידיה אנן ידעין דהוא נצוחי. כך ישראל ואומות העולם באין ומקטרגים לפני הקב"ה בר"ה ולית אנן ידעין מאן נצח אלא במה שישראל וצאין מלפני הקדוש ברוך הוא ולולביהן ואתרוגיהן בידן אנו יודעין דישראל אינון נצוחיין לפיכך משה מזהיר לישראל ואומר להם ולקחתם לכם ביום הראשון:

ויקב בן האשה הישראלית את השם

הענין הוא, כי זה בן האשה הישראלית, הוא בן האיש המצרי, שהרגו מרע"ה, כנזכר בפרשת שמות. וכבר ידעת, כי המצרי ההוא, היה גלגול הרע, אשר בקין בן אדם, וזה הבן מכח האב נמשך, וגם הוא מן הרע ההוא של קין היה. וז"ס והוא בן איש מצרי, ולכן ויקלל את השם:

הגה"ה, א"ש, נלע"ד, כי להיות שמרע"ה הרג את אביו בשם כנודע אצלינו לכן גם הוא ויקלל את השם הנזכר:

ובס"ה אמרו, לאגנא על אימיה, בסוד מגן, ויקוב חור במסך שבין יצירה לעשיה בלבד כדי שמאליו יאירו אצילות ובריאה ויצירה. ולכן ורגמו אותו כל העדה, שהם הסנהדרין והת"ח, לפי שהת"ח יכולים לקבל הארת תוספת שבת, אף בימי החול כנודע. וז"ש לאגנא על אימיה, היא עולם העשיה, שהיא מלכות, ה"א אחרונה שבשם הוי"ה, כנזכר בזוהר. ובזה תבין, למה נסמך לפרשת שבת:

ולכן נרמז שם אהו"ה, בר"ת, הישראלית את השם ויקלל, שהוא השם הנרמז גם בר"ת, (ויקרא כ' ו') אל האבות ואל הידעונים. וגם בר"ת, (בראשית א') את השמים ואת הארץ (שמים זה יצירה, וארץ זה עשיה). והוא במלכות. ובכח שם זה, נקב נקב בין יצירה לעשיה כנזכר. והוא בן איש מצרי שהרגו משה, לפי שהיה בחי' קין, ולכן נתקנא על התאומה יתירה של הבל, והיא האשה הישראלית. והרגו משה, והוא הבל, וזה הבן שלה בא לאגנא על אימיה. וקי"ן בגימטריא אהי"ה במלוי יודי"ן ע"ה, והיא סוד תאומה יתירה, שהיא א' החסירה מן קין, פהות ממספר אהי"ה הנזכר. וגם באהי"ה דיודי"ן אל"ף אחת לבד, והבל שתי תאומות:

אזהרת ונוקב שם השם מות יומת נתבאר אצלנו בפסוק "ויקב בן האשה הישראל" כי צריך שתדע מה שכתב הזוהר פרשת אמור, שיקב לשון "ויקוב חור בדלתו", ובה להגן על אמו, צריך לידע שנהרג הבל על דבר תאומתו היתרה מהרע של קין בא בסוד המצרי שהרג משה שהוא גלגלו של הבל שהרגו קין, והנה הנוקב שם השם היה בנו של המצרי, והיה כולו רע ולא טוב. ואמו היתה נקראת שלומית בת דברי והיה בה גם כן ניצוץ תאומה יתרה של הבל, שעליה הרגו קין. ולכן נהרג אותו המצרי על דבר שלומית הזאת.

והנה ידעת, כי יש בין היצירה לעשיה סוד מסך אחד המפסיק בסוד פרסה והוא סוד המלכות של אותו עולם, ואותה מלכות נקראת דלת בסוד דלת דאחד. והנה נודע כי חסדים וגבורות שהם הדעת הם סוד שם אהו-ה והנה בן המצרי זה, שהוא מצד קין והבל שהם סוד החסדים וגבורות. והנה בכח השם הזה שמשם היה יונק, כמו שרמוז בר"ת כנזכר לעיל. בכח שם זה רצה לנקב מסך זה להמשיך שפע לאמא שהיא בעשיה, וזה ויקב את השם, לשון ויקב חור בדלתו, שהוא סוד מלכות דיצירה הנקראת הדלת.

מבאר הזוהר מדוע הכתוב ייחס את המקלל לאמו ולא לאביו, ר' יצחק אמר: כמו שביאר ר' אבא לעיל, שהאיש הישראלי היה בנו של בעלה של שלומית, אבל אנו נפרש כי האיש הישראלי בעלה של שלומית. המתקוטטים בין הישראלית (בן של שלומית) לבן המצרי (בן של שלומית שנולד למעשה מאונס של המצרי, שנכנס לאוהל של שלומית בת דברי והוציא את בעלה לעבודת פרך, ונכנס הוא אצל שלומית, וחשבה שהוא בעלה והיתה עימו ומביאה זו נולד בן המצרי), לאחר מכן השגיח במעשה ולכך רב עמו המצרי, וכאשר משה ראה את המצרי מכה את הישראלי, הרגו בשם המפורש (היות ולקח המצרי את הרע מקין ומשה רצה לבערו מן העולם).

וכעת בריב השני, בין בן המצרי ובין בן הישראלי, לאחר שהזכיר לו בן הישראלי כי למעשה אביו נהרג ע"י משה רבנו, ולפיכך בן המצרי ויקב את השם, באותו שם המפורש שמשם רבנו הרג את אביו. ולפי שמשם התחיל במלאכת הביעור של הרע, נתנוהו ביד משה שימשיך בביעור הרע, ולא נתנוהו ביד שופט אחר אלא ביד משה.